

יעד ודרך – עצות וכלים להתנהלות כלכלית בתקופות של שינוי

בת-שבע מרים פורת

הכניסה לשנת תשפ"א מלווה בחוסר ידיעה ובאי יציבות כלכלית. הגדרת יעדים – לתקופה זו, לשנה זו ובכלל – עשויה לעזור בהתנהלות הכלכלית המשפחתית והאישית. בת שבע פורת מציעה כלים מעשיים להתנהלות כלכלית בימים כתיקונם ובשעת משבר על מנת לסייע בתקופת הסגר ותקנות החירום בישראל, בעידן הקורונה

מה היעד שלך?

שאלת הפתיחה שאני שואלת את הזוגות המגיעים אלי לתהליך ליווי כלכלי היא: מה היעד? – אני שואלת זאת מכיוון שקיומו של יעד הוא חשוב, מאוד חשוב אפילו. ללא מטרה אנחנו הולכים לאיבוד בתוך ריבוי המשימות, ההרגלים וקבעונות חיי היומיום שלנו בכלל, שהם גם ככה מאוד מורכבים. הריבוי הזה קיים תמיד, כיום קשה לעסוק בו מבלי לזכור שהתווסף עוד עומס רגשי וממשי – שגרת הקורונה.

את הלקוחות שלי אני מנחה שיבחרו יעד שמעורר אותם, יעד שנוגע להם בנשמה וייקשר גם לעולם המעשי. לא יעד כספי של שורת רווח מסויימת אלא יעד ממשי שניתן לקנות בכסף ולא רק להרגיש את קיומו של הכסף. חונכנו, במיוחד בחינוך הדתי, שכסף זה לא הכל בחיים, וזה נכון אבל אי אפשר להכחיש שכסף קונה יעדים רבים ויש לו משמעות גם חומרית וגם רוחנית ואי אפשר לסמן אותו בתור תחום 'שלילי'. דווקא יחס כזה עשוי לקרב אל השלילי, אל אי היכולת לנהל אותו ולהתנהל עימו בקרבה, בחיבה ובבינה. שהרי, היכולת הכלכלית יכולה להביא לא רק לרכישת טיול מסביב לעולם (בימים בהם השמים פתוחים) אלא גם יכול לקנות עוד טיפול פוריות, את האפשרות לכתוב ולהוציא ספרים ולהעניקו לרעיונות שזקוקים לתמיכה.

כסף מהווה כלי שבאמצעותו ניתן להגשים חלומות בחיינו, לא בהמתנה לפירות שלא נזכה לראות. זהו דבר חשוב באמת. הקהל עימו אני עובדת עובר בהדרכתי תהליך שבסופו כזוג, כיחידים – הם יכולים לצאת לדרך עם סט כלים ושפה חדשה ולהשתמש בהם ביום יום. אבל מה קורה כשלא הכל הולך בהכרח כמתוכנן? אם בדיוק נוספה הוצאה ענקית קבועה, או מגיפה עולמית שטורפת את כל הקלפים?

צילום Gabriel Wasylk

כיוון ההתפתחות

יש אימרה ש "Adventure is worthwhile in itself" ובעברית – "להרפתקה יש ערך לכשעצמה". לאחרונה חשבתי על וריאציה אחרת – **להתפתחות יש ערך לכשעצמה**. גם אם יש יעד יש משמעות לדרך וההתפתחות שבה. אני לא אקבל את האמירה הזאת לבד. ההתפתחות חשובה אך היעד עדיין מהותי אפילו אם הוא השתנה.

חשוב לי להדגיש את הנקודה הזו כיוון שיש אפשרות שאחרי תהליך הליווי שהלקוחות עברו איתי קרו דברים רבים והלקוחות ימצאו את עצמם בדרך אחרת ממה שדובר בתחילה, אבל הם בדרך. הם כבר לא אותם האנשים שבחרו להגיע אלי אבל החיים שלהם השתנו בגלל שהם בחרו בתהליך של שינוי בחייהם.

היעד ממשיך להיות מהותי. לדעתי, לא טוב שהדרך תהיה המטרה, כדי להתפתח צריך שיהיה כיוון תנועה כלשהו. אם נחשוב על המילה התפתחות אפשר לשמוע פתיחה, תנועה קדימה לעתיד. העתיד הוא המקום בו היעד נמצא. היעד מכוון ומחדד אותנו, הוא ההבדל בין דשדוש בדרך בהתפתחות רחבת ואמורפית לבין התפתחות ושאפה לשמים.

הדרך והיעד – חיסון ומניעה

אני רוצה להציע שני משלים מהעולם הפיזיולוגי כדי להבין את המושגים של דרך ויעד ;

לפני כמה שבועות הייתי עם היצוציק' בן החודשיים שלי בטיפת חלב. הוא קיבל חיסון וראינו גם פיזיותרפיסטית. מסתבר שלצוציק שלי יש **טורטיקוליס** – ובעברית: פיתול צוואר, שזו מעין נטיה של הראש במה שמכונה "בננה טבעית". מה זה אומר? זה אומר שהוד מעלתו מעדיף צד אחד מאשר השני וצריך לסדר את זה. יתכן ונאמר שטוב לו, נעים לו, למה לשנות מהבננה הטעימה שלו?

התשובה היא שזה מקצר שרירים, מגביל תנועה, מונע התפתחות ומשטיח את הגולגולת. אוקיי הבנתי, זה לא בריא. והנה הגענו מהר מאוד לתובנה שאם זה לא בריא לילדים – זה בוודאי דורש טיפול מייד.

דוגמא נוספת היא חיסונים. לי אין ספק שחיסונים זה דבר נצרך ומכאיב גם יחד. כואב לו, לא נעים לו ואחר כך הוא עובר מתינוק עם תופעות של ריפלוקס, גזים ושיניים לתינוק עם תופעות של ריפלוקס, גזים, שיניים וחיסונים. התחושה היא של תסכול, למה למען ה' אנחנו עושים את זה להם ולעצמנו? התשובה, האמת מאוד ברורה, חצבת, שעלת ושאר מרעין ביטין יכולים להרוג אותו. והנה הגענו מהר מאוד לתובנה שסכנת נפשות לתינוקות האהובים שלנו זה דבר שבוודאי דורש טיפול מניעתי וחיסונים.

אם נשתמש בתובנות האלה ונחליף את המושגים בכסף זה ישמע בדיוק אותו הדבר. אם יש לנו בעיה בהתנהלות הכספית שאפשר אולי להחליק ולהתקיים בה כרגע בנוחות יחסית, כמו הבננה או החיסונים של התינוק, אבל אז אנחנו עלולות ליצור בעיה עצומה לטווח הארוך. נכון יותר להתנהל בצורה בה לא יהיה לנו נוח לזמן קצר ואז לזנק ולהתפתח קדימה.

אנחנו נוטות להתנהל ברמה היומית כאילו אין מחר ולא עושות טיפול מניעתי – חסכונות משמעותיים, השקעות או חשיבה קדימה. החיים מלמדים אותנו שכמו בכל טיפול מונע, גם פה אפשר להתכונן מראש. אלה דברים שאנחנו יודעות. הידע קיים אבל הוא לא מניע אותנו לפעולה. לעומת זאת רגש הוא דבר מניע, תועלת מניעה וגם יעד הוא דבר מניע. הדרך היא כלי.

גם אם לא הגעתן ליעד, תצמח לכן תועלת מלהיות ערוכות כלכלית ולהתנהל נכון, התועלת היא מהדרך. אבל בלי יעד, לאן אתן הולכות?

שיטות להתנהלות כלכלית אחראית ללא טבלאות אקסל

כששאלתי אנשים "אם היה עיקרון כספי אחד שיכולתן להתעלם ממנו, מה הוא היה?" קיבלתי כל מיני תשובות, רובן התמקדו בצורך וההתשה שבמעקב אחר הכסף. עקרונית, זה לגמרי נכון, אנחנו חייבות לשים לב לאן הכסף שלנו הולך ולתכנן אותו נכון. עם זאת המחשבה שזוהי משימה יומיומית מעייפת, ולא נגמרת היא טעות.

אני מאמינה במשהו שונה. יש שיטות שלא דורשות טבלת אקסל מטורפת ומעייפת, ואפילו לא זיכרון אחורה. לא כל דרך היא מייגעת גם אם היא מאתגרת. אני רוצה להציע מספר שיטות שלא דורשות מעקב יומיומי אחר כל הוצאה קטנה או לכל היותר דורשות משהו חודשי, ללא המון עבודה ומאמץ.

צילום: Joanna Kosinka

1. שיטת המעטפות –

זוהי שיטה שמתמקדת בשימוש במזומן, החלק הכי חשוב בה היא הפרשת מזומן כל חודש, ללא יוצא מן הכלל, למעטפה.

לדוגמא: קבעתם בתקציב שיש 2,000 ש"ח לאוכל? מעולה! ברגע שנכנסת המשכורת נוציא 2,000 ש"ח ונשים אותם במעטפה. כשנוציא כסף על אוכל, נוציא רק מתוך המעטפה הזאת, רק צריך לדאוג שהכסף יספיק, כלומר נחלק אותו מראש ל-4. נעשה אותו דבר עם בגדים, בריאות, דלק, נסיעות וכו'!

זו השיטה הכי מומלצת כי היא הכי קלה לביצוע. לא צריך לעקוב אחרי ההוצאות כי מותר להשתמש רק בכסף שבמעטפה. הדבר הכי כיף בשיטה הזאת הוא שמותר להוציא את הכסף על מה שרוצים בקטגוריה (אפילו שמפניה וקוויר!) ללא שום רגשות אשמה כי הכסף היה מיועד בדיוק לקטגוריה הזאת. זה עובד ומומלץ מאוד.

2. מעטפות וירטואליות –

למי שמתמשת באשראי או בדירקט ניתן ליצור מעטפות וירטואליות. זה דורש טיפה יותר עבודת מעקב משיטת המעטפות הקלאסית אבל לא הרבה יותר. יוצרים קופות פר"י (פיקדון ריבית יומי) בבנק לכל קטגוריה ומשחררים כסף על פי השימוש. העדיפות היא לעשות זאת בדירקט כך אפשר להעביר כסף לחשבון בכל רגע נתון מתוך המעטפה הייעודית, בעצם כמו מזומן רק שהמעטפות הן בבנק. בחשבון האשראי יראו לך בסוף החודש את הסכום שחוייב מכל קטגוריה. בדירקט, כמו במזומן, זה דורש פחות מעקב כי זה יוצא מיד ופותר את בעיית המזומן. באשראי כן צריך לבדוק ולדעת כמה הוצאתם בסוף החודש על כל קטגוריה, אבל גם קל לבדוק כמה כסף יש במעטפה הוירטואלית וכמה נשאר. אני ממליצה דווקא לא לנהל רישום ידני אלא לעשות זאת בקבוצת וואטסאפ לתיאום בין בני הזוג או באפליקציה רלוונטית, ויש כאלה.

גם כאן השיטה לא דורשת את עבודת המעקב החודשית הקפדנית או כל טבלת אקסל. כמו במעטפות לא חשוב על מה בקטגוריה הוצאתם את הכסף כל עוד זה תחת סכום התקציב שהקצתם לקטגוריה לחודש זה.

3. קומבינציה-

אני פועלת בשני המישורים: חלק במזומן וחלק באשראי, תלוי במעטפה. לדוגמא: אוכל וביגוד במעטפות פיזיות אך דלק ונסיעות במעטפות וירטואליות.

כל השיטות דורשות תיאום בין המבוגרים בבית, דבר שבריא ונכון בכל מקרה. מומלץ לקבוע ישיבה הורית של 5 דקות בשבוע לתאם עמדות על מה נוציא ואילו הוצאות גדולות מתקרבות לשם תכנון ותיאום. מומלץ עוד יותר לקבוע ישיבה חודשית שנכנסת קצת יותר לעומק ומסתכלת גם קדימה. יש חג? חופש גדול? צריך לשנות התנהלות בקורונה ועדיין להישאר במסגרת התקציב? בדיוק בישיבה הזאת מדברים על זה. מהניסיון שלי כל אחת מהשיטות מעולה נותנת תקוה ודרך נכונה להתנהלות כלכלית, בצורה שמעגנת הרגלים טובים בדרך ליעד שלנו, ונותנים דרך, כלים להגיע ליעד אליו אנו הולכים.

היעד והדרך: להכיר במקום שלך

מגיפת הקורונה היא הדוגמא המבוהקת ביותר לדברים שלא באים בטוב ונראים כאילו הם הורסים לנו גם את היעד וגם הדרך. אין ספק שזו שנה שלא טוב להתחיל בה את כיתה א', במקביל זו גם שנה לא מוצלחת להיות בה [בחופשת לידה](#).

אצלי למשל הבן אוהב את הגן שלו, הבת אוהבת את כיתה א' והצוציק עם ריפלוקס, אז קיומן של מסגרות זה טוב במיוחד, אולי אפילו קריטי. לא חשבתי שאהיה השנה בין למידה מרחוק לילד קופצני בן ארבע ותינוק שלפעמים כואב לו נורא. אין ספק שהיעד והדרך שלי הם לא בדיוק מה שחשבתי יהיו. חשוב לי להבהיר שזו לא תלונה על הילדים שלי כי באמת התברכתי בהם. זו תלונה על הקורונה.

פעמים רבות אנחנו שוכחות אנשים שבדרך, לדוגמא רווקים ורווקות, זוגות בטיפולי פוריות ועוד. כל אחד ואחת בהתמודדיות שבדרכים. כמו שלנו לא תמיד ברור שהדרך שלנו תוביל אותנו ליעד הנכסף, כך גם לאחרות לא ברור שהדרך תוביל אותם ליעד שלהן. גילוי נאות – אני אם יחידנית שומרת מצוות, הדרך שלי לא היתה מה שציפיתי. אני יודעת לאיזה יעד [החברה](#) [מצפה](#) או ציפתה ממני לשאוף בתור רווקה. לעצמי ומשפחתי אני שואפת ליעדים אחרים.

אחד הדברים החשובים ביותר בקביעת היעד הוא שהיעד באמת ובתמים שלנו. לא נוכל להתחייב אליו רגשית והוא לא יניע אותנו אם הוא חיצוני לנו. פעם אמרתי ללקוח שהוא יוכל להפסיק לעבוד עוד 10 שנים. הלקוח הסתכל עלי בזעזוע, זה לא משהו שהוא חיפש. המקרה הזה היה שיעור נוסף על כך שיעד הוא אישי לחלוטין, כדי שיפעיל אותנו באמת, הוא חייב להיות שלנו.

אין לטעות, יעד ודרך אינם ערובה להצלחה (ראו ערך קורונה), אך הם ערובה לעשייה. לא תמיד נהיה איפה שחשבנו שנהיה, אבל שווה להילחם על הדרך, כי הגשמת היעד הוא הגאולה.

רוצה לקבל עדכונים ממוגזין גלויה?

הפרטים שלך ישארו כמוסים וישמשו רק למשלוח אגרת עדכון מהמגזין מפעם לפעם

שם

אימייל

שדה הסכמה

שליחת הטופס מהווה אישור לקבלת תכנים שיווקיים ועדכונים ממגזין גלויה בהתאם ל מדיניות הפרטיות של האתר. * ניתן להסיר את עצמך מרשימת התפוצה בכל עת בלחיצה על הלינק להסרה בתחתית הדיוור.

כן, רשמו אותי!

צילום: Kelly Sikkema

מינוף הסגר להרחבת הכלים והדרך

לסגר השפעה רבה על הדרך והיעד שלנו. יש משפחות להן הסגר חוסך כסף, משנה חשיבה ומגדיר מחדש את הצרכים השונים, מאתגר אותנו בבניית תקציב לחגים שאי אפשר להסתמך בו על שנים קודמות ועוד.

תופעה מעניינת שמצאתי בתקופה זו היא שאנשים לא בהכרח חוסכים כסף אבל בהחלט ממנפים את הזמן לפיתוח אישי. אנשים רבים נרשמים לקורסים כדי לשפר את העסק, הבית, להשתפר מקצועית ולהרחיב אופקים בכלל. הקורסים עצמם פתוחים יותר ומגוונים כיוון שמוסדות רבים עברו למתכונת דיגיטלית גמישה יותר המאפשרת לאנשים בכל מקום להתחבר.

אנחנו לא יודעות מה צופנת לנו התקופה הקרובה, סגר ופגיעה כלכלית או לא. איך בכל זאת ניתן להשקיע זמן וכסף בפיתוח אישי? זאת שאלה לא פשוטה. התשובה נוגעת להשקעות שזהו עולם בפני עצמו. כשאני נרשמת לקורס, אני תמיד בוחנת את ההשקעה. חשוב לשאול, האם המחיר של הקורס או הליווי האלה היה משתלם? נבחן זאת גם ביחס לדרך וגם ביחס ליעד. כך למשל אנשים שמגיעים אלי שומעים משהו שנכון להם ולכן בוחרים לשלם על תהליך ליווי, בלי שירגישו שבזבזו את

כספם בסוף התהליך. הליווי פתר להם בעיה, נתן להם תקווה וכל מיני דברים חיוביים אחרים. הייתי מצטערת מאוד אם לקוח שהתגייס לתהליך לא הרגיש ככה.

גם אני, כשאני משתתפת בקורסים אני בוחנת את ההשקעה אל מול מה שקיבלתי מהם והאמת היא שזה אפילו כיף כשההשקעה הכספית והנפשית מתכתבת עם התוצאה. אחד הקורסים בהם השתתפתי לפני שנה וחצי היה קורס על מיניות בריאה. לפני יום כיפור גיליתי שאולי אנחנו נבוכים להסביר לילדים שלנו מה זה איסור תשמיש המיטה, בספר הלכה של החמ"ד הוא אפילו לא מופיע(!). בעקבות הקורס אני מסוגלת לשוחח על מיניות עם הילדים שלי גם ברבע שעה בדרך לגן. דבר שפחדתי ממנו נהיה, הרגל, פשוט, חלק מהשיח. יצאתי לדרך חדשה בעקבות הקורס, אני עוד לא ביעד אבל שינוי התפיסות והאמונות העצום שעברתי מראים לי יום יום עד כמה הקורס הזה באמת היה משתלם ביחס לדרך והיעד שלי.

מודעות זה שם המשחק

אם נבחר את היעד באופן מודע ונבחר להשקיע בידע והמודעות שלנו, פשוט יהיה ליצור את הדרך על פי היעד בו בחרנו. אם נבחר לא לפקוח את עינינו ולא להיות מודעים היעד והדרך נוצרים עבורנו ולא בהכרח נאהב את מה שנגלה.

אנחנו נמצאות בפתחה של שנה חדשה. ההבדל הגדול ביותר בינה לבין שנים אחרות היא שבשנים אחרות יש לנו אשליה שהכל רגיל. אנחנו לא רואות את כל מה שיכול להשתבש והשנה חוסר היציבות פרוסה בפנינו, אנחנו רואות אותה בעיניים. אנחנו מזהרות מאשליות. השנה אין לנו ברירה אלא להתפכח מהאשליות ומתוך המסיכה הפיזית להסיר את הלוט ולהסתכל למציאות בעיניים. אז, יש לנו, כמדומני ברירה אחת בלבד – לקבוע יעד ולעבוד על הדרך אליו ולהאמין שנגיע גם אם זה נראה בלתי אפשרי.

אני לא יודעת מה תהיה התוצאה, אבל אני יכולה להבטיח שנרגיש שונה לגבי הדרך.

צילום מאת kelly sikkema :